

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 10 novembar 1939

God. X • Broj 45

STAV MIRA I PRIPRAVNOSTI

Stav neutralnosti što su ga naši merodavni činiovi uzeli u odnosu na sadašnji oružani sukob u svetu, naišao je na puno razumevanje u svim svesnim narodnim slojevima, bez obzira na mišljenja koja vladaju kod nas o tom sukobu i o njegovim akterima, i bez obzira na osećaje saučešća prema pojedinim dogadjima u tom sukobu, od kojih su neki teško pogodili narode koji su nam bliski po krvi i po srodnosti interesa. Naćela pravde i slobode koja je uvek zastupao naš narod i koja traže jednaka prava, za male kao i za velike narode, spojena sa osećajima humanosti i slovenske solidarnosti, — nisu ni u toj neutralnosti izgubila na snazi kod našeg sveta, koji će sve svoje moralne sile založiti za to, da ona i iz današnje krize izduši što jača. Čuvajući strogu neutralnost u sklopu ostalih neutralnih, susednih i daljnjih naroda, naš narod služi ideji opštug prava i slobode, te ideji jednog trajnjeg mira među narodima, — čuvajući svoje snage za opasnije eventualnosti, koje bi iz jednog dugog rata, ili iz jednog opštug sukoba, mogle da nastanu.

Medutim, baš iz toga što smo naveli, jasno je na prvi pogled da neutralnost nikako ne znači bezbrižnost, već obratno — punu i svestranu spremnost, — mirnodopsku kao i ratnu! Jedino punom spremnošću na sve i u svakom času, neutralnost dobija svoje puno moralno značenje i opravdanje i može se efikasno iskoristiti za opštug i za zasebne nacionalne interese i ciljeve.

Nesumnjivo je, da je puna oružana neutralnost, koja iziskuje dugotrajno mobilno stanje, veoma skupa i da može da pretstavlja stanje, koje je gotovo gore od brzog rata. Tako se n. pr. pred kratko vreme računalo, šta Belgiju stoji njena oružana neutralnost, uklještena između tri goleme zaraćene strane, i mora se priznati, da to nije ni najmanje zavidljivo. Ali položaj naše zemlje, kao i ostalih zemalja na Balkanu, mnogo je povoljniji. Ma da i mi graničimo sa jednom od zaraćenih zemalja, mi smo u stvari po strani od pravog poprišta oružanog sukoba, pogotovo ako naš drugi veliki sused, Italija, ostane neutralna i ako balkanske zemlje upotpune svoju solidarnost, što je u interesu sviju. Korist ni jedne od tih država nije da ulazi u konflikt, dok nije ugrožena od zaraćenih strana, a zaraćene strane imaju i suviše posla oko dosadašnjeg sukoba, da bi mogle da otvaraju nove.

Prema svemu izgleda, dakle, da održanje neutralnosti balkanskih zemalja, pa ni naše države, neće ni iz daleka iziskivati onolike napore i žrtve, koliko to n. pr. iziskuje u Belgiji, ili u Švajcarskoj; i to može samo da nas raduje, ne samo zbog manje opasnosti kojoj smo izloženi, nego i zbog teških tereta, ekonomskih i moralnih, od kojih će naš svet biti pošteden. Ali baš zato, treba sa, utoliko više spremnosti da primimo na sebe one napore i ona odricanja, koja su ipak potrebna, te da na interesu otadžbine pazimo sa budnošću koja isključuje sva iznenadenja i koja bi bila spremna i na teže žrtve, ako bi to ustreljalo. Bezbrižnost u takvoj prilici bi značila krajnju nesvesnost i pomanjkanje nacionalnog i ljudskog ponosa, — što je našem narodu bilo uvek tude, i što bi tek moglo da navuče na nas iskušenja...

U stanju u kome se danas svet nalazi, pa i mi sa njime, najopasnije bi bilo širiti kod nas parole absolutnog pacifizma, apsolutne nezainteresovanosti za konflikt, absolutnog osuđivanja svega skupa, i tvrdjenja da su svi jednako krivi; — kao što bi štetno i nehumano bilo širiti parole apsolutne ratobornosti i ratne groznice. Nesumnjivo je da za svaki sukob postoji veća i manja krivica, jednako kao što ishod sukoba može da pretstavlja veće ili manje zadovoljenje pravde i naših interesa.

Svaki onaj protivnik koji bi htio da nas eventualno napadne, nastojaće nesumnjivo da to maskira nekom zvučnom parolom, pa možda i »samoodbranom«, ma da ceo svet zna da mi ne ugrožavamo nikoga. I zato treba da svojim držanjem i raspoloženjem duhova kod nas unapred suzbijemo svaku takvu parolu i svaku defetištičku propagandu, produbljivanjem svesti u sve narodne slojeve, da je naša stvar sveta i pravedna i da bi, prema tome, svaki sukob koji bi nam bio nametnut, trebao da bude odbijen punim fizičkim i moralnim zanosem čitavog naroda i svih njegovih delova.

U današnjim vremenima sve što merodavni činiovi, na polju odbrane zemlje preduzmu, treba da se primi sa punom dobrom voljom za saradnju i za samopregor! Nikakva žrtva i nikakav napor nije preskup, u toliko pre, što nas on osloboda možda težih žrtava i napora. Javno mišljenje i privatna uđerenja trebaju u tome da podupri rad merodavnih činiova, stvaranjem duhovne i fizičke pripravnosti za svaki slučaj, dizanjem nacionalne svesti i ponosa, širenjem uverenja o svome pravu i svojoj snazi, i prihvaćanjem parole, da u svetu, gde sila igra takvu ulogu kao danas, i gde su narodi jedan drugome više vuci nego li braća, ni mi ne možemo da se formulama o besmislenosti ratova, damo uspavati dotle, da kad nam potreba dođe, nademo sebe nepripravne, a svoju neutralnost silom slomljenu i u položaju koji bi za nas bio nepovoljan. I zato, neutralnost svakako, ali puna spremnosti, puna budnosti, puna oduševljenja i ljubavi za stvar svoje pravde i slobode!

Plenarna sednica Savezne Uprave

Plenarna sednica Uprave Saveza Sokola K. J. održaće se 18 novembra u 15.30 časova, u prostorijama Saveza, uz dnevni red, na kome se, između ostalog nalaze i ove tačke:

Uvodna reč zamenika starešine, br. Dr. Vlad. Belajčića i izveštaj Starešinstva o dogadjajima posle poslednje sednice plenuma.

Konstituisanje Savezne Uprave.

Sokolske prilike u Banovini Hrvatskoj; — a) Opšte stanje; b) Akcija Saveza za pomoć progonačenim Sokolima.

Opšte stanje u našem Sokolstvu: Brojno stanje jedinica i članstva; — Stanje sokolskih domova i vežbavnica; — Rad na telesnom vaspitanju; — Prosvetni rad; — Rad na selu; — Narodno odbranbeni rad; — Rad na Petrovoj Petoletnici.

Sokolske prilike u Dravskoj banovini.

Finansijsko stanje Saveza.

Prvi decembar.

Svesokolski slet 1941 god.

Savezna štampa i njene finansije, itd. a) Izveštaj urednika b) Izveštaj o finans. stanju.

Ako se dnevni red sednice ne sviši 18 novembra, rad će se nastaviti u nedelju.

Još odlučnije napred!

Vesti o napadajima na sokolske domove i pojedine istaknute sokolske članove; kao i vesti o pretnjama, koje vrše pojedinci i skupine na teritoriji Banovine Hrvatske, a pogotovo frankovci, klerikalci i komunisti, potvrđuju naš davno utvrđeni sud o njima, sud koji je počivao na uverenju i saznanju da su oni postojali i onda, kada je ova država bila samo vizija napačenog naroda, i da ipak nisu bili u stanju da spreče njeni prirodno ostvarenje. I zato smo uvereni da neće ni, danas sprečiti njen napredak.

Dnevna štampa, poluslužbena, stranačka i »neodvisna«, puna je pamfleta protiv jugoslovenstva i svih onih, koji »u tu iluziju veruju«. Nema dana kada se u tim listovima ne pune stupci napadajima na Sokolstvo i na sokolske domove, za koje se govori da ih treba oduzeti kao ničije dobro. Podignuta je nečuvena kampanja, da se ti domovi upropaste, a njihovi sadanji vlasnici da se proteraju iz »svete hrvatske zemlje«. Ali kazali smo, da poznamo nosioca tih »narodnih ogorčenja« i kakav sud imamo o njima.

Jugoslovensko Sokolstvo prošlo je već jednu Golgotu, nametnuto od Austrije, a da se nije odreklo svojih idealja, pa neće pokleknuti ni

sada. Ono je puno životne snage, koja je sazdana na uverenju o moralnoj čistoti, jer sokolsko jugoslovenstvo nikada nije bilo roba za unovčenje, ni za sramne špekulacije. Ono je uvek bilo srž, životni cilj, i duhovna snaga sokolske ideologije i svakog sokolskog pripadnika, ma u kom se kraju nalazio. A takvo će i ostati!

Ako smo, mi Sokoli, sa teritorije Banovine Hrvatske, stavljeni na križ samo zbog svoje nacionalne vere, onda se ne bojimo tih novih i skušenja! Naprotiv, ona će nas samo ojačati u našem ubedjenju, da je Jugoslovenstvo sudbinska potreba naših triju slovenskih plemena na Jugu, bez koje se njihova egzistencija slobodnog naroda ne može ni zamisliti, a kamo li održati. To će nam dati nove snage i poleta, da stvaramo Jugoslaviju naših misli i želja, da izgradimo duhovnu Jugoslaviju, pored političke, koja je, hvala Bogu, već preko dvadeset godina istorijska stvarnost.

I zato se Sokolstvo neće i ne može odreći svog jugoslovenskog programa! To je dovoljno jasno naglašeno na nedavno održanoj skupštini Saveza S. K. J. u Beogradu, koja je kroz rezoluciju izrazila odlučnost Sokolstva da živi i radi za izgradnju jugoslovenske ideje, na bazi narodnog jedinstva. Iz referata pojedine braće, starešina župa, starešinstvo Saveza moglo je videti, da takvo uverenje prožima svakog sokolskog pripadnika i da je to njegova najveća moralna vrednost. Za Sokole, jugoslovenstvo nije »iluzija«, ili »proizvod bolesne mašte«, za nas je ono majdan iz kog su nikle najveće duhovne vrednosti našega naroda, za nas je to onaj sveti plamen, od kog su gorela srca miliona bezimenih heroja, koji su udarili krvave temelje u zgradu narodnog života i besprijemnog hrabrošću ispevali Jugoslovensku epopeju. Ono najviše, najsvetije i najčasnije, ono u čem je sađržana moralna, duhovna i fizička snaga našega naroda, bez čega nema opstanka ovoj državi, to je naše jugoslovenstvo! Za to se borimo i toga se nećemo odreći!

Ako smo, ne reagirajući, prešli preko bezbrojnih napada na naše sokolane i nezaštićene braću, ne znači da smo to učinili iz straha. Sokolstvo se nije plašilo ni zverstava bivše Austrije, pa se ne plaši ni današnjih zeleničkih i mučkih napada.

To samo znači da smo, pored vere u konačnu pobedu našli idealu, naoružani i strpljenjem; ali i to, da to strpljenje nije bezgranično! I njemu će jednom, nastavi li se ovako, doći kraj a tad će valjda i ta razvijana štampa postati malko šutljiva, a podzemne pticurine osetiti da svaka batina ima dva kraja.

Sokoli sa teritorije Banovine Hrvatske izdržaće sva progonačta i napade, sačuvaće netaknutu i neuzdrimanu veru u svoje ničim neokaljane ideale, puni poverenja u svoje vihovno voćstvo i konačnu pobedu jugoslovenske misli!

Biograd, na moru

Ivica Milačić

Prvi Decembar u našem Sokolstvu

Savez Sokola K. J. uputio je svima svojim jedinicama okružnicu o proslavi Prvog Decembra.

U toj okružnici se kaže, da će se proslava Prvog Decembra obaviti u glavnom po uobičajenom načinu. Proslava će imati tri dela: svečanu sednicu pre podne, popularnu akademiju posle podne (za naraštaj, decu i roditelje) i svečanu akademiju u veče, sa tehničkim i prosvetnim programom. Na sva tri dela treba sve kategorije da učestvuju, u punom broju, a pozivka članstva izvišće se, kako to bude najzgodnije.

Svečana sednica obavice se posle jutarnje službe božije, ali tako, da se nade zgodno vreme, koje neće pasti zajedno sa vremenom kada gradanske vlasti primaju čestitaju itd. Tamo gde ima više društava, ili gde je sedište župe, preporuča se da se održi zajednička sednica, na kojoj će glavnu reč voditi starešina najstarijeg društva, ili starešina župe, dok će se na ostale starešine podeliti ostale dužnosti, da tako dode do izražaja jedinstvo Sokolstva u tom kraju.

Sednica treba da se priredi u sokolani ili, po mogućnosti, u najuglednijoj dvorani u mestu. Dvorana treba da je ukrašena jugoslovenskim zastavama, sokolskim geslima i slikama, a na najvidnijem mestu treba da stoji slika Nj. V. Kralja Petra II. Svi posetnici svečane sednice biće srdično dočekani, a naročito predstavnici vlasti. U programu svečane sednice učestvovaće i sokolski horovi ili muzike, a program će se objaviti plakatom i pozivnicama. Dnevni red svečanih sednica će imati pozdrav zastavi i državnu himnu, zatim će se pročitati poslanica Saveza SKJ, održaće se predavanje o značenju Prvog decembra; zatim će biti polaganje sokolskog zaveta no-

vih članova, recitovaće se pesme o narodnom jedinstvu i pevaće se hor »Jugoslavija«, od Sv. Paščana. Na koncu će se pevati himna »Hej Sloveni«.

Sve pojedinosti o ovom programu naći će braća u pomenutoj saveznoj okružnici.

Popodnevna, dečija i naraštajska akademija, održaće se ponajviše u istoj dvorani gde i svečana sednica, sa istim ukrasom, uz što popularnije cene i u prisustvu čitave uprave i članstva. U programu i u priredovanju te akademije treba što više da učestvuju sama deca i naraštaci. Na programu treba da stoji takođe jedan govor o značenju Prvog decembra, a sem toga pevaće se državna himna, recitovaće se pesme posvećene Kralju i Jugoslaviji, i druge rođoljubive pesme, izvodiće se vežbe muške i ženske dece, te vežbe ženskog i muškog naraštaja, dečije igre itd. Sve ostale pojedinosti načinene su tačno u pomenutoj okružnici.

Večernja svečana akademija će imati na programu odabrane sokolske vežbe i sokolske pesme, solo pevanje i sviranje, i jedno prigodno predavanje. Ta akademija treba da pokaže telesnu i duhovnu snagu Sokolstva.

Detaljna uputstva o večernjoj akademiji načiće se u okružnici, koja završava apelom na članstvo, da čitavu svečanost izvede što dostojevanje, bez obzira na ikakve potencije, te da pokaže savršen mir, disciplinu i punu svest o visokim dužnostima, što ih Sokolstvo ima prema Kralju i otadžbinu, u današnjim ozbiljnim vremenima.

»Razumnu reč, viteški stav i služenje primerom, neka svaki naš brat pokaže bać na ovaj veliki i sveti dan našeg narodnog i državnog ujedinjenja!«

Sokolska dužnost je
širiti sokolsku štampu!

Ko izveštava netačno?

Varaždinsko, klerikalno i franko-vačko, »Hrvatsko jedinstvo« posvetilo je čitavu prvu stranu pisanju »Sokolskog Glasnika«, pod naslovom »Tendenciozno izveštavanje Jugoslovenske Sokole o prilikama u Banovini Hrvatskoj«. Ma da je članak bezkonačno dug, u njemu, kao što smo i očekivali, nema drugo nego grdnji i izvrtanje. Niti jedan, od bezbrojnih konkretnih slučajeva napadaju na Sokolstvo, koje smo mi naveli u našem listu, ne spominje se u tom odgovoru, a još manje se pokušava da se iznesu neki protodokazi. Tvrđi se pašalno, da nije istina da ima napadaju i nereda u Banovini Hrvatskoj i veli se, da naše pisanje prestatvuje »intrigu protiv Hrvata« itd.

Da nama nije do intriga i do raspirivanja strasti, najbolji je dokaz to, što smo mi nekoliko nedelja strpljivo šutili o svim tim napadajućima, dajući javnosti i odgovornim faktorima u Banovini Hrvatskoj vremena, da se utvrdi mir i red. Ali kad smo videli, da stvari postaju iz dana u dan teže, nismo valjda trebali i mi pustiti našu braću na milost i nemilosrost frankofurtaškim zaplotničkim napadajima, pa i dalje čutati? Držimo, štavise, da je to znak vrlo nezdravog shvatanja, koje vlada u izvesnoj stampi na teritoriji Banovine Hrvatske, kad ovakvim toleriranjem, ili čak odbranom, uzima u zaštitu one, koji na svoje protivnike napadaju u vek iz busije, maskirani, u gluho doba noći itd., pa nemaju ništa toliko moralne kuraži, da bar sada, kad u Banovini Hrvatskoj više nema policije beogradskih režima, ponesu odgovornost za svoja dela. Nekadašnja jugoslovenska omladina, u kojoj su sjajnu ulogu odigrali i Hrvati Jugosloveni, je sve što je radila, radila otvoreno i usred bela dana, što najbolje dokazuju primeri Prinčipa, Jukića, i ostalih. A to što se danas radi, najobičniji je kukavičluk, i ko zna u čijoj je sve službi...

Jednu konkretnu optužbu, koju varaždinski list iznosi protiv Sokolstva, jest tobožnji akt jedne sokolske čete, upućen u Beograd, u cilju da se premesti jedan hrvatski učitelj. Taj akt, međutim, nije nikada od župe Varaždin otpremljen, pa prema tome i ta optužba pada. A da se vidi, kakav je mentalitet tog »Hrvatskog jedinstva«, dosta je navesti završetak njegovog članka, u kome se govori o »gorčenju« što ga izaziva pisanje »Sokolskog Glasnika«, pa se preti da takvo pisanje »može da urodi neželjnim posledicama« i poručuje nam, da »ko vetr sije, žanje burul« Drugim rečima, to znači, da bismo trebali još da budemo zahvalni za napadaje

no našu braću i da povalimo frankofurtaške zaplotnjake zbog njihovih »junačkih dela«. Zaista čudno shvatljane slobode vlada u ovim klerikalnim glavama! .. *

Uostalom, baš je protivnička štampa ona, koja je uvela sistem netačnog i tendencionog izveštavanja o svemu što je sokolsko. Svaka reč o sokolskim domovima je tendenciozna, a optužbe se sipaju samo paušalno, bez ijdognog konkretnog dokaza. Čim se dogodi ma šta u zemlji, odmah se nastoji da se zato okrije Sokoli, — tako da se sistematski ide za tim da se u narodu stvori raspoloženje protiv Sokola i ubedjenje da su Sokoli kriči za sve na svetu, — a plod tog sistematskog klevetanja su napadaji, koji se onda prikazuju kao tobobožnje spontano »narodno ogorčenje«.

Da li to zaista ne vide merodavni faktori? .. *

U poslednji čas smo primili i zagrebački »Obzor«, koji takođe pojavljuje da prikazuje stvari neistinito; a pošto nema nikakvih argumenata za to, to se služi otrcanim frazama, nazivajući nas »hegemonistima«, »prosvincima Hrvata« itd. Mi ćemo se na taj članak »Obzora« osvrnuti u idućem broju.

Već je gotovo godina dana, što su savezni sokolski listovi, — »SOKOLSKI GLASNIK« i časopis »SOKO« — tako reorganizovani, da su postali pravim ogledalom čitavog sokolskog života i rada, i neizbežnom duhovnom potrebom svakog svesnog sokolskog pripadnika.

I ne možemo se požaliti, — »SOKOLSKI GLASNIK« i »SOKO« danas svi hvale, svi ih citiraju, svi im pišu pisma puna odobravanja i svi traže od njih da obaveste javnost o sokolskim uspesima, borbama i poteškoćama.

ALI, — JE LI TO DOVOLJNO?

Zar onoj braći, koji svake nedelje uživaju u tome, kako »SOKOLSKI GLASNIK« brani sokolske i narodne interese, i kako tačno pogoda njihove misli i želje, naročito u današnjoj teškoj borbi, — zar svoj toj braći ne padne nikada na pamet, da se zapitaju:

— A JESAM LI JA IZVRŠIO SVOJU DUŽNOST PREMA TOM »SOKOLSKOM GLASNIKU« I JESAM LI PLATIO PRETPLATU? Ili ču, svojim nehatom, dopustiti da, zbog pomanjkanja sredstava, list opet postane sve slabiji i slabiji?

Sokolstvo je škola dužnosti, a nema preće dužnosti nego li su obaveze prema listu, koji pretstavlja i brani Sokolstvo i jugoslovenstvo. Takvih listova danas nema mnogo, pa zato u toliko više treba podupirati one koji su ostali.

I zato, — dragi braće, — sedni odmah, ISPUNI ČEK SA CIFROM OD 50 DINARA godišnje, za »SOKOLSKI GLASNIK«, a 45 DINARA godišnje za »SOKO« i SMEŠTA GA OPREMI!

NE OSTAVLJAJ ZA SUTRA, jer ćeš i opet zaboraviti, a saveznim listovima su sredstva neophodno i hitno potrebna!

Rad sa omladinom

(Svršetak)

Osnovno vaspitno načelo, davanje deci dečijeg i naraštaju naraštajskog, mi ne održavamo. Kršimo ga prvo već time, što omladini dajemo prebrzo ono što bi imala da dobija postepeno i tek kad njoj za to dode vreme, a što do toga doba ima da joj važi kao ideal i svetinja. Mi nažalost ne tretiramo decu i naraštaj kao takve, već kao sebi ravne, zaboravljajući pri tom i najosnovniju metodsku podelu na vežbanje po starosti, koja u sličnoj razmeri ima da važi i za njihovo duhovno sokolsko prosvetovanje. I tako nam oni, odmah čim se upisu i stupe prvi put u sokolanu, iako sokolski još nezreli, postaju već od 6 god. starosti isto što i mi: »brat« i »sestra!« Vidamo ih na priredbama koje nisu za njih, sa kojih se ne daju često ni »otjerati«, učestvuju čak i u popunjavanju mesta i u aplauzu na skupštinkama nekih jedinica, iako ne znaju o čemu se radi i t. d. Ukratko rečeno: mi njih dobro okupiramo često obratno od onog što treba. A to »ubrzano bratstvo«, iako ga oni sami ne traže, pružamo njima mi sami odjedared, na nedoglednu buduću njihovu i našu štetu. Posledice se ubrzano pojave. Omladina prebrzo zaštećena, nema šta da očekuje, neza-

dovoljna je i time, sokolanu napušta lako i ravnodušno, kao da nikad u njoj nije bila. Ostaje samo nesrazmeran broj najvernijih ili onih koji se drže sokolane samo zbog drugova. Ali ni taj broj nije potpuno obezbeden za prelaz u članstvo. Među onima koji sokolanu napuštaju ima čak i takvih, koji nas kritikuju, jako nadležni za to nisu.

Mi pak, propuštajući sve to, primamo nove pripadnike, popunjavamo prazna mesta i iz godine u godinu ponavljamo isto. A pri tom smo nekako i spokojni što na takav roditeljski i demokratski način popuštajući u mnogočemu sitnom i krupnom, — vaspitamo poverenu nam decu i naraštaj, kao svoje buduće naslednike. A to je pogrešno iz temelja! Na osnovu nesrednenosti u ovom pravcu i suviše naše širokogrudske, mnoga deca i naraštaj lako postanu i sebični, neka vrsta »malih diktatora«, pošto misle da se bez njih ne može. Neki zbog toga i odlaže, nezadovoljni ako im ne dozvolimo sve što žele. Zato nije ni čudo što i svečani čin prelaza dece u naraštaj, i naraštaja u članstvo, često biva promašen, t. j. bez idejne pripreme, bez želenog dejstva, zbrisani malim brojem, načinom izvedenja itd.

U strogosti prema omladini nikad se ne možemo ogrešiti, dok je ta opravdana strogost podesna i vaspitna, a takva mora i da bude. Suvise raznežena spoljašnja ljubav roditelja kvari decu, na što treba da mislimo i mi, koji donekle zastupamo roditelje, primivši njihovu decu u sokolane, a da se za nju odgovorno i staramo. Ne moramo biti preterano strogi prema deci, ali ne treba da njoj dajemo suviše na znanje naše oduševljenje i hvalisanje, sa čime treba uvek da se štedi. Naš ljubav omladina mora osetiti na

Delokrug Sokolstva

Stožerom prilike delokrug se Sokolstvo izvanredno proširilo. Ono danas svoju delatnost proteže na celokupni narodni живот. Teme se i objašnjava što Sokolstvo u naše vreme ima puno protivnika, jer da je ostalo samo kao gimnastička organizacija, ne bi se ni s kim sukobljavalo.

Prilike su Sokolu isterale iz gimnastičke dvoranе na pustinu čitavog narodnog života. Mi ga danas kao takvog imamo. Kako se on snalazi na tome tako širokom polju, o tome bix hteto otpočeti raspravu.

Soko ima određen i utvrđen stav prema našoj državnoj misli. On je za opštutu jugoslovensku državnu misao. To je već formulisano kao jugoslovensko državno jedinstvo.

Soko ima određen i utvrđen stav prema našoj kulturnoj misli. On je za opštutu jugoslovensku narodnu misao. To je već formulisano kao jugoslovensko državno jedinstvo.

Soko nemam onako određen stav prema našoj kulturnoj misli, kao što ga ima u prva dva slučaja. Već kao posledica prvog dvogva izlazi, da je Sokol za jugoslovensku kulturnu misao i to se je od ideologa jugoslovenskog formulišao.

ralo kao jugoslovensko kulturno ili duhovno jedinstvo.

Cetvrtu oblast bila bi područje etike, koju, sличno gorњem, nazovimo jugoslovenskom moralnom misli, — mada je moral pretežno nešto što je iznad načinje te postoje jedan opšte čovečanski moral. Ova je oblast prikljično razrađena — u sokolskoj ideologiji.

Oblast socijalne misli privlači takođe sve više Sokolstvo, već zbog njegovih osnovnih etičkih načela i njegove težnje da pomogne narodnim nevoljama.

Pitanje je sada, kako se je i koliko se je Sokol snapao na toj čitavoj pustinji narodnog života. U idućim članicama zaštiću u pojedinosti koje će biti omogućiti, od ovih opštutih napomena, da se razvije polemika.

R. Pavlik

Trenutci razbora . .

Pišući o položaju Bosne i Hercegovine, zagrebački »Hrv. Dnevnik« kaže:

»Muslimani su ili Hrvati ili Srbi, a nisu pripadnici drugog naroda. Prema tome treba s njima postupati kao sa ravnopravnim braćom.«

Posve tačno! Čim je neko samo Hrvat ili Srbin, a ne pripadnik drugog naroda, znači da imena Hrvat i Srbin sadrže u sebi isti pojam, dakle i isti narod. Da je tako, dokazuje i izreka, da »nisi pripadnici drugog naroda«, kod čega se kao prvi narod označuju Hrvati, ili Srbi. Šteta samo što su to još uvek tek — lucida intervalla! ... *

U istom tom članku, »Hrv. Dnevnik«, nastavlja:

»Čemu tajiti, da u Bosni žive i Hrvati i Srbi i muslimani? Samo u duhu snošljivosti i razumevanja potreba pojedinih sastavnih dijelova bosanskog stanovništva i uskladivanja sviju interesa može se naći izlazak, koji možda i ne će svakoga sasvim zadovoljiti, ali zato ne će nikoga povrijediti, a najmanje obespraviti.«

Još samo da se ta načela oglase kao merodavna i u Banovini Hrvatskoj, gde su gospoda oko »Hrv. Dnevnik« jedina merodavna da ih primene i prema onim Hrvatima, koji ne misle kao oni, — kad što nalaze da su dobra u drugim krajevima, — pa bi smo se sa »Hrv. Dnevnikom« gotovo posveta složili.

Iz Saveznog Načelnštva

3 novembra o. g. održana je II sednica Stručnog odbora Saveza Sokola K. J., kojoj su svih referenti pojedinih sekcija podneli poslovne svojih sekcija, kao i program rada, sastavljen u duhu opštog programa, kojim se deklarisalo Načelnštvo.

Između ostalog, predviđala je književna sekcija izdavanje stručnog priloga »Sokolu«, pod imenom »Prednjački zbornik«, koji bi donosio sve propisane vežbe, gradivo za rad u jedinicama, po časovima itd. Da li će prilog izlaziti jedanput mesečno, kao »Sokol«, ili prema potrebi više puta, o teme će se doneti zaključak u odboru za sokolsku štampu.

Svi članovi Stručnog odbora koji su preuzeli na sebe da uvežbaju proste vežbe svih naših kategorija, a koje imaju da se prikažu i prime 3 decembra o. g. na sednici Zbora župskih načelnika, uvežbavaju ih i već su ih skoro završili.

Program za Svesokolski slet u Beogradu 1941 god. koji je izradio Načelnštvo Saveze, pretresan je na sednici Stareštinstva, Izvršnog odbora i užeg Sletskog odbora, te je načelno primljen. Na osnovu toga izrađen je minimalni i maksimalni program sleta, koji će se primeniti zavisno od opštih prilika, koje tada budu vladale. Članovi S. O. koji su ranije dobili taj program na studiju, dali su ovom prilikom svoje primedbe i sugestije u pogledu detaljnog izvođenja, o čemu će Načelnštvo voditi računa.

Pripremljen je ceo program tečaja održanbenosti za župске putujuće prednjake, koji će se održati od 20 novembra do 15 decembra o. g. Predavači će biti uglavnom aktivni oficiri, stručnjaci, a za telesno vaspitanje članovi Načelnštva, Stručnog odbora Saveza, i Narodnooslobodbenog otseka Saveza.

Prema izrađenom i primljenom programu i planu za održavanje prednjačkih tečajeva, koji će se, prema rešenju Stareštinstva Saveza, štamati, treba župe odmah da počnu sa radom i to, počevši od najnižih zahteva pa dalje.

Prema rešenju Sletskog odbora za slet u Sofiju, a na osnovu predloga redenja i propisa o vlasanju i ponosokolske policije, postupice se u najskorije vreme najstrožije prema svima članovima koji su na tom sletu učinili ma kakav prestup protiv naředjenja i propisa o vlasanju i ponosanju.

B. J.

SPREMAJTE SE ZA PROSLAVU PRVOG DECEMBRA!

sve ove činjenice preširoke dobrote i popuštanja prema omladini takve su, da ona vidi u njima našu slabost. One utiču na nju negativno, a mi se onda čudimo, zašto se u sokolnama ne zadržava duže, zašto odlazi i pre nego što smo mogli dovršiti njenо sokolsko vaspitanje. Mnogo povoda daje tome i naša nasledna već sentimentalnost, u neuimenju bojazni da ne budemo prema omladini »suvise strogi«. Kako zabludila! Svakom na svetu, pa i detetu, uvek imponuje srednja disciplina i red, svesna odlučnost, doslednost i neodstupanje od smislenih i pravednih zahteva, više i pre nego umiljanje, i konačno popuštanje, iza koga uvek sledi gubljenje autoriteta i uspeha svakog voćstva.

U strogosti prema omladini nikad se ne možemo ogrešiti, dok je ta opravdana strogost podesna i vaspitna, a takva mora i da bude. Suvise raznežena spoljašnja ljubav roditelja kvari decu, na što treba da mislimo i mi, koji donekle zastupamo roditelje, primivši njihovu decu u sokolane, a da se za nju odgovorno i staramo. Ne moramo biti preterano strogi prema deci, ali ne treba da njoj dajemo suviše na znanje naše oduševljenje i hvalisanje, sa čime treba uvek da se štedi. Naš ljubav omladina mora osetiti na

svaku jedinicu najsavsesnije revidira: Prvo prednjake koji omladinu vode u cilju da budu za ovu najdelikatniju službu što bolje i svestrano spremini, iskusni i pravi vaspitni zadaci, poverevu decu i naraštaj razume i vole. Da to ne budu početnici, kojima je kvalifikacija samo to što imaju dovoljno vremena i koji se, bez nadzora starijih, u voćstvu omladine tek izučavaju, što je najveći greh na samoj omladini. Drugo prosvetare koji omladinu idejno prosvetuju i pripremaju u istom cilju, kao prednjaci.

Treće: vaspitnu sadržinu i pravac dečijeg, odnosno naraštajskog celokupnog rada i života na redovnim časovima u sokolnama i u javnosti. Četvrti: programe svih posela, odvojeno za decu, naraštaj ili zajedno, sa time da im se bez obzira na stalešku pripadnost daje uvek odgovarajući, sokolsko-vaspitni sadržaj i pravac, i da ta posela nikada ne budu noću. Peto

Kampanja protiv naših domova

Kampanja protiv sokolskih domova u izvesnom delu štampe, u Banovini Hrvatskoj, nastavlja se sistematskom upornošću. Lični napadaji na Sokole i povrede sokolskih domova u poslednje vreme su se smanjili, verovatno zato, što su mero-davni faktori uvideli da takvi izgredni mogu nikako da služe na čast kraju, u kome se odigravaju; a de-lom i zato, što su se protivnici uverili, da ni pred tim nasiljima Sokoli nisu odustali od svoga rada. Koji bilo da je razlog, mi ćemo biti naj-sretniji ako ne budemo uopšte više imali prilike da pišemo o takvim napadajima, jer nama nije ni do svade ni do dizanja uzbune u današnjim vremenima; što smo najbolje pokazali time, da smo čitavih nekoliko nedelja o svemu tome šutili, dokle god nije toga bilo i previše...

Umesto napadaja silom, sada se nastavljaju napadaji u štampi, a glavni im je cilj sokolski domovi. Ne prode ni jedan dan, a da poneki list ne pokrene pitanje ovog, ili onog sokolskog doma, ponavljajući uvek iste fraze, da su sredstva za zidanje tih domova dali Hrvati i da ti domovi treba da se predaju hrvatskim društvinama.

Odgovoriti zasebno na sve te napise nije nam moguće, a bilo bi i uzaludno. Mi smo već, na slučaju doma u Gospiću i nekih drugih domova, pokazali: da su sve te tvrdnje o sredstvima za zidanje domova netačne i da su svi ti domovi rađeni u prvom redu sokolskim novcem; a sem toga i uz pomoć države, banovine, pojedinih društava itd. Da država i banovina pomažu rodoljubiva društva, stvar je prirodna, pogotovo kad ta društva imaju u svom programu gajenje državljanske svesti, vaspitanje u narodno-odbrambenom duhu i t.d. Zar Banovina Hrvatska ne pomaze obilato »Hrvatski Junak«, koji čak otvoreno izjavljuje, da nema nikakvog interesa za narodno-odbrambeno vaspitanje, i koji državljansku svest uopšte i ne pominje? Isto tako, niko od nas ne poriče, da su za zidanje sokolskih domova davali novac Hrvati, već se čak ponosi time! Valjda neće za sokolske domove, u hrvatskim krajevima, davati novac Kinčevi, ako ga ne daju Hrvati, i to vrlo dobri Hrvati, Jugosloveni, koji su članovi tih društava!...

Kao što se vidi, sve su to dema-goške fraze, dok bi pravno stanje tog pitanja trebalo da bude jasno i malo deci, kad ne bi oni koji vode tu kampanju, računali na to, da će pretnjama i ubacivanjem boljševičkih shvatana, možda ipak doći nekako do tude imovine... Sve je to, među-

tače dece i naraštaja. Sedmo: sadržaj čina prelazom omladine u starije kategorije vežbača danom 1 decembra svake godine.

Pri svemu tom, dajući vaspitni i važan značaj svakoj sitnici, treba fanatično upućivati svakoga na to što je sokolsko. Treba da se zna da su u Sokolstvu deca jedno, naraštaj drugo, a članstvo treće, pa iako svi zajedno pripadaju sokolskoj porodici, da između njih ima bitne, neizbežne i vaspitne razlike i autoritativnog ostojanja i poštovanja, naročito u disciplinskom odnosu mlađih prema starijim. Posebno pak treba paziti, da omladina ne bude u ovom roditeljskom odnosu zanemarena, neumesnim zahtevima pokolebana, ili zamarana, da ne postane pre vremena ravnodušna, zasićena pa već samim tim lako i prerano za Sokolstvo izgubljena.

Uz to treba, da se i individualno i kolektivno, a svim raspoloživim sredstvima borimo za svakog pripadnika naše omladine, da ga ne izgubimo. Sankcije, kazna, neće nam u svemu pomoći iako prema potrebi moraju da budu shodne prestopcima, dobro proverene, prosudene, pravedne i svrhom popravne. Najviše će nam pomoći efikasne mere u svestra nom sokolsko-moralnom vaspitanju omladine i strog, neprekidna evi-

tim, uzaludno! Sokolski Savez, kao i sve sokolske jedinice, braniće najodlučnije svoja prava i svoju imovinu, i neće se dati ni od koga terorisati! Mismo već par puta kazali, da je Sokolstvo spremno da sarađuje sa svakim ko ima konstruktivne ciljeve i ko ga ne vreda; pa tako i sokolski domovi u hrvatskim krajevima mogu da posluže konstruktivnom radu svakog drugog udruženja, ali samo uz pri-volu Sokolstva i u sporazumu sa njime! Ako oni, koji ovu kampanju vode, to ne shvaćaju, trebalo bi da ih pouče u tome kompetentni faktori... Kad je nedavno u londonskom »Hajd Parku« neki čovek stao da drži govor u prilog Hitlera i kad je grupa mladića htela da ga napadne, jedan dobar Englez im je kazao: »Htejući da napadate hitlerizam, vi uvodite njegove metode u Englesku!« To isto se može kazati i onima u Banovini Hrvatskoj, kojima su usta puna vike na nasilje, a njihove metode mirisu po jednakom nasilju.

Ponavljamo još jedanput: Kampanja »Hrv. Dnevnik«, »Hrv. Straž«, »Hrv. Glasnik«, »Primorja«, »Hrvatskog lista« itd., protiv sokolskih domova miriše na organizovano i plansko izazivanje nereda. Ako je merodavnim faktorima do održanja reda, oni tu kompanju, u svojim li-stovima, mogu da urazume.

SLUČAJ DOMA U KORČULI

Pišu nam iz Korčule: U svojoj kampanji protiv Sokolskih domova, izneo je splitski »Hrvatski Glasnik«, između ostalog i to, da su »hrvatskim novcem sazidani i domovi u Korčuli, Blatu i Smokvici, da je sokolski dom u Korčuli nepravilnim putem oduzet od Hrvatskog Sokola itd, pa da zato te domove treba oduzeti...«

Sve je to, međutim, iz osnova netočno; jer je Jugoslovenski dom u Korčuli sagraden još g. 1913 i 1914, u akciju tadašnjeg Hrvatskog Sokola, čiji članovi su i danas, u velikoj većini, u jugoslovenskom Sokolu; uz pomoć Hrvatske čitaonice, koju su onda sačinjavali i stajali joj na čelu današnji članovi Sokolskog društva. Naravno da je dom sazidan hrvatskim novcem, jer u Sokolstvu na Korčuli nije nikad bilo nego Hrvata, koji su decenijama vodili borbu za narodni karakter Korčule, protiv Italijana, a koji su i danas u Sokolu.

Promena imena »Hrvatski Soko« u »Sokolsko društvo«, i stupanje u članstvo Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, izvedeno je jednoglasnim zaključkom, bez ičje žalbe, i Sokoli se, prema tome, nalaze u svom domu već od g. 1914 do danas, uz kratki prekid, za vreme okupacije Italijana. Za vre-

dincija o svakom pojedincu i o celini. One pak pojedince koji su tu pažnju više ne zaslužuju, odnosno koje pored svih mera ne možemo popraviti, ne smemo dalje da štitimo, već treba da ih otklonimo, kao trajno nepodesne i razorne po sokolsku celinu. Ovo smo dužni da činimo u opštem interesu, kao i radi očuvanja autoriteta, a da medu omladinom ne buji rasulo, koje ni u kom slučaju ne smemo potpomagati sentimentalnim popuštanjem. Sve to nije posao lak, ali neće biti ni težak pri realnoj podeli odgovornih dužnosti. A obzirom na svrhu, ni jedna žrtva za to ne sme da bude teška, ili nemoguća. U tome pravcu, prvu i poslednju odgovornu, i odlučnu reč u organizaciji vaspitanja naše omladine, imaju uprave, načelnistva sa prednjačkim i prosvetnim organima, u svim odgovornim jedinicama.

Vršeći ovako savesno, a svi zajedno, svoju strogo dužnu i vaspitnu službu za očuvanje naše omladine, i to sistematski i sa ljubavlju, iž da-nu u dan, i iz godine u godinu, moći ćemo s vremenom da pravimo bilans vaspitnog ulaganja i dobitka, svakako mnogo povoljniji nego što je dosadašnji.

Miroslav Vojinović

Pretstavnici Saveza SKJ. kod g. Dr. Mačeka

Pretstavnici Saveza Sokola K. J. Zamenici Starešine, Dr. V. Belačić, Dr. M. Gradojević i arh. Smiljanić, posetili su 6. o. m. potpredsednika Kraljevske vlade, g. Dr. Mačeka, u nizu svojih poseta kod merodavnih faktora, a u vezi daljnog sokolskog rada u čitavoj državi, i napose u Banovini Hrvatskoj.

U razgovoru, koji je trajao oko tri četvrti sata, pretstavnici Saveza Sokola su izneli pred g. Dr. Mačeku prilike Sokolstva na teritoriji Banovine Hrvatske, pa su naglasili, da oni ne traže ništa drugo, nego da se prema Sokolima i prema sokolskoj organizaciji poštuje zakon i ne uskrćuje pravna zaštita, u pogledu njihovog rada. G. Dr. Maček je tom prilikom izjavio, da je on protivnik svakog nasilja, da će se na teritoriji Banovine Hrvatske poštivati puna zakonitost, te da nikakve iznime mere neće biti uvedene protiv Sokolstva.

VELIKA NACIONALNA MANIFESTACIJA U BEOGRADU

U nedelju, 12. novembra, u 10 sati izjutra, drži se, u velikoj dvorani Kolarčevog Narodnog univerziteta, u Beogradu, velika nacionalna manifestaciona akademija, koju prireduje Udruženje rezervnih podoficira Kraljevine Jugoslavije, i uredništvo organa udruženja, »Narodna država«. Ova manifestaciona akademija stoji pod pokroviteljstvom g. Ministra vojske i mornarice, generala Nedića, a na njoj će, pored predsednika udruženja, govoriti divizijski general, Grgur Ristić, N. Bartulović književnik i Boža Martinović, urednik »Narodne države«. U drugom delu programa učestvovaće članovi Narodnog pozorišta, narodni guslari, hor željezničkog muzičkog društva itd. U proglašu se kaže, da »ova akademija znači početak rodoljubive akcije Udruženja rezervnih podoficira, u cilju da okupi ceo narod, u znaku spremnosti za obranu otadžbine, i da po svojoj suštini ima značaj opšte narodne manifestacije.«

me te okupacije su današnji Sokoli jedva uspeli da spasu društveni imetak, dok je dom bio zauzet, uz odo-bravanje i klanjanje raznih korčulanskih italijana, od kojih i danas mnogi, tobože pod hrvatskom firmom, vode odlučnu reč u kampanji protiv našeg doma. Drugim rečima, kad nisu uspeli da nam taj dom otmu pomoću beršaljera, hoće da nam ga

„Sokolski sistem gimnastike bit će uklonjen iz hrvatskih škola“

Pod gornjim naslovom doneo je Zagrebački list od 24. oktobra vist o senzacionalnoj promeni u provodenju telesnog odgoja u Banovini Hrvatskoj. Odmah na početku članka spominje se borba nastavnika gimnastike, koja je trajala desetak godina, protiv presizanja Sokola u njihov posao oko telesnog odgoja hrvatske srednjoškolske mladeži. Pitamo se tko su nastavnici gimnastike ne samo na području današnje Banovine Hrvatske nego na području cele Jugoslavije? Na to pitanje dao je odgovor sam »Zagrebački list«, samo je zaboravio spomenuti, da je Sokolstvo obrazovalo oko 99 procenata svih nastavnika gimnastike, a tek jedan postotak nastavnika dolazi na ta mesta na osnovu kvalifikacija dobivenih u inozemstvu. I ovi nastavnici dobili su temelj svoje stručne naobrazbe u Sokolu, a najčešće ih je baš Sokolstvo i odasalo na studije u inozemstvo. Dakle ogromna većina nastavnika nije niti znala raditi drugče nego po sistemu koji su provodili i naučili u Sokolu, t.j. po Tirševom sistemu, s tom razlikom, što su ga u školama provodili samo delomično. Naglašujemo delomično, jer provođenje Tirševog sistema u celosti značilo bi uložiti mnogo više muke i truda, nego što ulazi g. g. nastavnici gimnastike. Prema pisanju »Zagrebačkog lista« borili su se dakle ti isti nastavnici gimnastike, desetak godina protiv presizanja sokola u njihov rad. Drugče rečeno borili su se protiv sistema, kojeg su jedino poznavali! Ne zvuči li to absurdno. Prigovara se nadalje u članku, da je Tiršev sustav zastareo, dok su napredni narodi daleko odskočili u pitanju telesnog odgoja. Ova tvrdnja dokazuje da neka gospoda nastavnici kao i svi laici u telesnom odgoju ili ne poznaju Tiršev sustav, te drže da je bitno u Tirševom sustavu vežbanje na spravama (što je po njihovom shvatanju opasno i štetno), ili žele Tiršev sustav ukloniti iz škola, jer rad po tom sustavu stavlja na njih prevelike zahteve.

Što se tiče nesavremenosti sokol-

skog sustava, možemo onima koji to tvrde, preporučiti neka pogledaju sisteme odgoja omladine u zemljama koje slove kao najnaprednije u tom pravcu (Nemačkoj, Francuskoj, Italiji itd.), pa će ustanoviti (bez obzira kako se naziva sistem po kome to rade), da je cilj telesnog odgoja omladine u tim zemljama, odgojiti široke slojeve omladine svezano. A svestranost je glavna i temeljna odlika sokolskog sustava telovežbe. Svestrani telesni odgoj omladine od rane mладости do zrelosti jeste jedino ispravan način za postignuće potpunog telesnog razvoja čoveka. Svestranost je bitna u odgoju omladine do njene zrelosti, a sporedno je kako se zove sustav po kome se radi. U suštini stvari svih naprednijih naroda t.j. načelu svestranosti. Prelazom omladine u doba zrelosti dozvoljavaju sistemi naprednijih naroda t.z. specijalizaciju. Izgleda da je pojedinim nepoznavacima važnosti i koristi sokolskog sustava želja da ga istisnu iz škola prvenstveno radi toga, jer je »sokolski«, a zatim jer traže mogućnost lakšeg provođenja telesnog odgoja u škola-ma. Radi toga tvrde da je sokolski sustav zastareo, a ne znaju ili neće da priznaju, da nema ništa na polju telesnog vaspitanja što nije sa-držano u sokolskom sustavu.

Nadalje se u članku spominje da se je uspeh pojedinih nastavnika gimnastike sastojao u teretu hrvatske mladeži u Sokol, te da su sada odahnuli i sami nastavnici. Pitamo se kako su odahnuli nastavnici, kad su gotovo svi još uvek sokoli ili su bili do pred nekoliko dana... Među tom gospodom nastavnicima ima i takvih koji su jedno okrenuli zadnji čas prema pravcu od kuda vetr duva i došli do spoznaje da je danas Sokolstvo preslabo otkočna daska za postizavanje dalnje karijere. Ista gospoda bila su još nedavno sokolski funkcioneri, te su pomoći Sokolstva došli do svoje kvalifikacije i sadašnje egzistencije. Danas neka od te gospode traže nove otkočne daske, pomoći kojih će po-stići daljnju karijeru i plediraju za osnivanje katedre za telovežbu na zagrebačkom sveučilištu, na kojoj će oni »stručnjaci« biti vanredni ili redovni sveučilišni profesori.

Ujedno je predložen (prema pisanju »Zagrebačkog lista«) novi nastavni plan, kojeg su nastavnici navodno izradili već pred nekoliko godina. Dakako da je dosadašnji plan i program bio nekim nastavnicima teška briga, jer su morali koncem godine pokazati rezultate godišnjeg rada. Stoga je prvo, uz otklanjanje Tirševog sustava iz škola na teritoriju Banovine Hrvatske, što treba provesti — »novi plan i program nastave«.

Poznavajući težnje pojedine gospode nastavnika treba plan i program u bitnosti svesti »na igre i atletiku«. Zašto? — Zato, jer je za gospodu nastavnike najlakše i posao bez naročite odgovornosti, pustiti učenike neka se igraju, skaču i trče, a pištaljkom davati povremene komande. Godišnji uspeh videće se »po jednoj utakmici (možda i nogometnoj), ili na atletskom dvojboju.

Pravi, dakle, razlozi otklanjanju sokolskog sustava iz srednjih škola na teritoriju Banovine Hrvatske leže u ambiciji nekih nastavnika gimnastike da postignu karijeru, ili bar da zadrže stečene položaje, kao i uželi da svoj rad svedu na minimum.

Da do sada im je služilo znanje, stekeno u Sokolstvu, a sada otkrivaju nove sisteme... N. Ž.

Poljoprivredni tečaj u Zaječaru

U Zaječaru je održan šestdesetni poljoprivredni tečaj u priredbi Okружне poljoprivredne po-

žnjom. Tečaj je uspeo u svakom pogledu a znaće, koje su tečajci primili u njemu, upotrebili su korin-

čno u radu na terenu. Bilo bi poželjno, da se ovakvi tečajevi pripremaju što češće po našim selenima, o чемu treba da se postaraju sokolske jedinice na selu.

Da je tečaj tako lepo uspeo, ima najviše zasluga sestra Prwoława Jandrijevića, tajnik naše tečete (na sliци u sredini). Sa tečajima se fotografisao i staršina tečete br. Žikić (u civilnom odjelu).

ODELO ZA STARIJU ŽENSKU DECU

Po ovlaštenju Zbora župskih načelnica, u Ženskom Načelnstvu Saveza Sokola radi se na projektu novog odela za stariju žensku decu. Dosadašnje odelo pokazalo se, da je za stariju žensku decu neprikladno.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

U Sarajevu je na vrlo svečan način proslavljena godišnjica dana, kada je u grad ušla junačka srpska vojska. Glavni organizator proslave bio je br. Dr. Bogdan Vidović, starešina Sokola — Matica. Prisutan je bio i velik broj naših i ruskih Sokola, koji su bili postrojeni pred gradskom većnicom. Priredene su srdaćne manifestacije komandantu armije, arnijskom generalu g. Iliću, koji je pozdravio postrojene Sokole sa: Zdravo!, i koji je održao lep patriotski govor, evocirajući uspomene na današnji dan i ističući hrabrost naše vojske, kojoj su prisutni priredili spontane manifestacije.

Uveče je Kolo Sokolica društva Matica, priredilo svečanu akademiju sa biranim programom, pod pokroviteljstvom g-de Velinke generala Ilića. Akademiju je otvorio zanosnim patriotskim govorom starešina društva, nakon čega su održale sestre Sokolice prigodna predavanja. Veliki broj prisutne publike sručno je pozdravio sve tačke programa. Čist prihod ove uspele akademije biće upotrebljen u korist narodno odbrambenog i prosvetnog rada Kola Sokolica.

Sokolsko društvo Celje — Matica, održalo je 50-tu godišnju skupštinu pod predsedanjem starešine br. Dr. Hrašoveca, a u prisutnosti delegata župe, br. Cepina i brojnog članstva. Društvo će na godinu proslaviti predesetgodišnjicu svog rada. Iz izveštaja pojedinih funkcionera vidi se da je društvo agilno radio na svim poljima, naročito na tehničkom. Društvo uspešno radi i u narodno odbrambenom pravcu. Za narodnu odbranu priložio je na dan skupštine, vladin savetnik br. E. Lilek, 3.000 dinara. Društvo broji ukupno 923 pripadnika. Izabrana je nova uprava na čelu sa br. Dr. Milkom Hrašovcem.

Sokolsko društvo Zagreb 3 održalo je u nedelju, 5. novembra svoju prvu priredbu ove sezone, priredivši čajanju sa plesom u krasnoj dvorani Udrženja jugosl. nacion. želj. i boderu.

U 5 sati popodne započela je priredba komedijom Pecije Petrovića »Sretna zabuna«, koju su odigrali članovi pozorišnog otseka tako, da je komedija odlično uspela. Nakon toga zasvirao je prvi puta džez-orkestar ovog društva. U ovo teško vreme za Sokole, društvo je evo organizovalo svoj vlastiti orkestar, kome se mora priznati pun uspeh, pod vodstvom brata Mg. ph. Rivošekija.

Ova priredba okupila je lep broj zagrebačkih sokola, a bio je i zamenik Saveznog starešine, brat Gavrančić. Postoji nastojanje da se održavaju ove priredbe svake nedelje, da u drugarskom raspoređenju održavamo bratstvo, izdržljivost, borbenost i veru!

Sokolsko društvo Skoplje II — Hanrijevo pokazuje u poslednje vreme znatan napredak u svim pravcima svoje plodonosne delatnosti. Rad po otsecima naročito je aktivan i zasluzuje da se pohvali. Društvo ima odlično uređenu i bogatu knjižnicu, koja omogućava dobru sokolsku i zavetu lektiru. Prosvetni odbor izdaje petnaestdnevne naraštajke zidne novine i mesečni list »Soko Skoplje II« u kome saraduju sokoli i sokolice, raspravljujući uspešno o važnim sokolskim pitanjima. Prosvetni odbor izdaje povremeno i male knjižice sokolske sadržine. Društvo ima aktivan pozorišni, muzički i izletnički otsek.

Pod vođstvom župskog prosvetara, Mirka Jovanovića, i društvenog prosvetara, Jakova Ivanovića, profesora, otočeo je **prosvetni tečaj u učiteljskoj školi u Skoplju**. Upisalo se na tečaj oko 50 učenika i učenica IV i V razreda. Učenici i učenice Učiteljske škole pripadaju članstvu Sokolskog društva Skoplje I. U ovoj školi, kao davnjašnjem rasadniku naše nacionalne prosvete na klasičnom Jugu,

svagda se obraćala pažnja na Sokolstvo i sve ono što spada u kulturno-nacionalne zadatke našeg vrednog učiteljstva.

Tečaj je otvoren 30. oktobra. Pošao je župski prosvetar, koji je održao predavanje o ulozi Sokolstva, govorili su o radu učiteljstva na sokolskom i kulturnom polju i na nacionalnom budenju, direktor škole, br. Jovan Ristić i braća starešine Župe i društva arhit. Stevan Gaziković i Milan Đžimić, pukovnik. Tečaj će trajati mesec i po dana. Obraća se pažnja na sve grane sokolske prosvete i telovežbe.

*

U jedinicama ove župe otpočelo je **sadenje šumskih sadnica**. Nekoje jedinice traže su velike količine za sadenje tako je četa Elez (Kačun) tražila 110.000 šumskih sadnica, društvo **Radovište** 43.000 sadnica itd.

*

Sokolsko društvo Indija priredilo je tečaj za prvu pomoć, uz saradnju župskog odbora za Petrov petoletku. Održano je pet predavanja. Predavač je bio br. Dr. Petar Ilić, lekar iz Beograda. Tečaj su posetila u ime odbora SPP braća Valadžija, Radaković i Mladenović. Svakom predavanju prisustvovao je velik broj slušalaca, koji su sa zanimanjem pratili stručna izlaganja predavača. Poslednje predavanje održano je o zaštiti od napada iz vazduha. Prisutni su bili i starešina župe, br. Stajić i pročelnik Saveznog narodno-odbrambenog otseka, br. general Maksimović, koji je sručno pozdravio starešinu društva, br. Vojnović, zahvalivši se jedino i br. Dr. Iliću. Društvo priprema za ovu zimu još čitav niz korisnih tečajeva.

*

Sokolsko društvo Mandalina, proslavilo je vrlo svečano slavlje Kraljevske mornarice, 31. oktobra, kao uspomenu na dan prvog razvića naše zastave na ratnim brodovima. Priredena je uspela zabava, koju su posetili uz Sokole i mornari u velikom broju. Sokolski diletanti izveli su sa uspehom prigodan program, posle čega se razvila zabava. Prisutni su priredili oduševljene manifestacije našoj narodnoj vojsci i mornarici. Za Prvi Decembar društvo sprema svečanu akademiju.

*

Sokolsko društvo Gospic je 4. novembra priredilo u svom domu sedeliku, kao obično, i kad su neka braća ušla u tajničku kancelariju, oko 2,50 sati u noći, prsnula su stakla i u sobu su pala dva velika kamena. Braća koja su se još zatekla u domu istrečali su napolje, ne bili uhvatili napadača, ali je on bio već junački pobegao. Iste noći razbiti su prozori na kućama još dvojice braće, kao i lampa benzinske pumpe koja pripada jednom bratu.

*

Sokolsko društvo Stara Pazova počelo je prirediti uspele drugarske večeri, radi što bolje saradnje između članstva. Na ovim večerima sokoli će u nevezanom razgovoru izmenjivati misli o raznim pitanjima i problemima, koji su u vezi sokolskog rada. Prvo drugarsko veče priređeno je prošle subote u Sokolani. Pored brojnog članstva bio je prisutan i starešina župe, general br. Stajić, sa lepim brojem članova uprave.

*

Odlično ureden skopski nedeljni list »Južna Srbija«, koji u svakom broju donosi specijalnu stranu za selo, odlučio je još pre dva meseca da se svima četama župe Skoplje, list šalje besplatno. Uz to, »Južna Srbija« redovno donosi sve sokolske vesti. Ovako redak primer pažnje sokolskog lista zaslužuje da se pohvali.

*

U sokolskoj Petrovoj Petoletnici obvezala su se mnoga sokolska društva i čete da će ispuniti razne plemenite zadatke na opšte dobro. Tako je **sokolsko društvo Split** sakupilo 100.000 Dinara za izgradnju sokolskog kupališta u Splitu. **Sokolska župa Tuzla**, u okviru SPP, zasadila je do sada 61.939 sadnica. **Sokolska**

Sokolska vera

*U pobjedu ljubavi i sloge
Vera nam je od kamena tvrdra.
Iskušenja behu staze mnoge,
Ali na zlatu ne počiva rđa.*

*Na Kosovu pade brat do brata,
Čija srca ne radaju svađu.
Srb je zvao u pomoć Hrvata,
Da zajedno put slobode nadu.*

*Ista borba, čežnje i pregnuća
Spajahu nas kroz vekove dugi,
Isti jauk slušasmo iz kuća
U vremenu očaja i tuge.*

*Isti su nam i otac i mati,
Isto nas je othrnilo mleko,
Ista sudba zajedno nas prati
I isti nas neprijatelj ček'.*

*Istu mis' o imamo vodilju:
»Prut u snopu lako slomit nije.«
Isti puti, užvišenom cilju,
Uodiće nas dokle srce bije.*

Stanko O. Stanković

Još o događajima u Betini

Pišu nam iz Šibenika: U prostorije sokolske župe su došli braća Tomas Filip, Branko Bilić, Petar Juroš i Jere Mikin, svi članovi **Sokolskog društva u Betini**, pa su izjavili, da su 2. novembra bili pozvati kao svedoci na Šreski sud u Triesno, da svedoče o demoliranju **sokolskog doma u Betini**, o čemu je »Sokolski Glasnik« već pisao. Zato demoliranje optuženi su nekolincima njih, sa Milanom Bosnom na čelu. Starešina društva u Betini, Tomas Filip, sa ostalom braćom, poslali su pešice u Triesno, ali su na bregu Bisaga primetili skupinu ljudi, koji su se spremali da navale na njih. Zato su skrenuli sa ceste, ali su protivnici potrcali za njima, stali da ih zaspajaju kamenjem i ispalili tri metka iz revolvara, vičući »Hura Zaštita!« i »Nećete na sud u Triesnu!«

Pošto su naša braća primetila da im sa protivne strane dolaze takoder napadači, obooružani lovačkim puškama, pobegli su natrag u Murter, odakle su izvestili žandarmerijsku stanicu, zbog čega nisu mogli da pristupe na **saslušanje na sudu**. Na žandarmerijskoj stanci su naša braća izjavili, da su prepoznali čitav niz napadača, među kojima se nalaze Marko Bosna, Božo Sladić, Petar Mikin itd., svi iz Betine. Braća su izjavila u župi, da je istoga dana izvršen napad i na kuću načelnika Sokolskog društva u Betini. I on je prepoznao napadače, njih 20 na broju, i prijavio ih žandarmeriji.

Mi smo već u preprošlom broju zabeležili, na kakav reakcionaran način je izvesna štampa pokušala da zaštiti izvršioce vandalskog napadaju i paleža Sokolskog doma u Betini. Bilo je čak listova, koji su pokušali dotle da lažu, da su pisali, da su napadaju na dom u Betini inscenirali sani članovi Sokola. A kad treba da dode do toga, da se istina rasveti na sudu, onda se ponovo upotrebljava teror i naša braća se sprečavaju, da pištu stvar u pravome svetu. Izgleda da će i najčuveniji bivši »vodeći« i nasilnici, moći uskoro da pozavide ovim »borcima za slobodu« na metodama nasilja i terora, koga su počeli da sprovode...

Sokolstvo u Beogradu

Da je Sokolstvo u prestonici i susednim mestima, Zemunu i Pančevu, uhvatilo dubok koren, može da posvedoči činjenica, da se na teritoriji Beograda, Zemuna i Pančeva nalazi 15 sokolskih društava. Sam Beograd ima 12 sokolskih društava, Zemun 2 i Pančev 1 sokolsko društvo. Sopstvene sokolske domove imaju društva: »Matica«, Beograd I, Beograd III, Beograd IV i Beograd VIII. Letnja vežbališta imaju društva »Matica«, Beograd I, II, III, IV, VI, VII, VIII i IX. Sokolsku muziku ima samo društvo Beograd VIII, na Belim Vodama.

Župa Sarajevo, gde je i nikla ideja o Petrovoj Petoletnici, izvršila je do sada 81% preuzetih obaveza. **Sokolska župa Tuzla**, u okviru SPP, zasadila je do sada 61.939 sadnica. **Sokolska**

Narodno-odbranbeni rad naših sokolica

Na sednici Zbora župskih načelnica podnele su župske načelnice izveštaje o radu sokolica na narodno-odbranbenom polju. Iz tih izveštaja vidi se da je rad zahvatio dubok koren u skoro svim sokolskim župama. Sokolice župe Sarajevo već dve godine rade na tome poslu i raspolažu sa nekoliko raznih ekipa, kao npr. ekipe bolničarki, ekipe za kuvanje, ekipe za kripanje rublja itd. Župa sakuplja novac i živežne namirnice tako, da će u slučaju potrebe moći da vode samostalno bolnicu. Sokolice župe Ljubljana redovno i marljivo posećuju samaričanske tečajeve, koje priređuje Crveni Krst. Sokolice župe Celje pohađaju tečajeve Crvenog Krsta. Sokolice iz unutrašnjosti pohađale su četiri tečaja koje je priredila župa. Jednине rade u saradnji sa Mesnim odborima Crvenog Krsta. Na tečaju za taborenje, kojeg je župa priredila, ovog leta naraštajke su učile kuvanje, prvu pomoć i dr. Sokolice župe Beograd pohađaju samaričanske tečajeve, kojeg priređuju sokolska župa i Savez, uz pomoć oblasnog odbora Crvenog Krsta. I u drugim sokolskim župama radi se u istom pravcu. Na taj način su stotine i stotine naših sokolica ostavile zabavu i korzo i svoje slobodno vreme naveče iskorisćuju za to, da posećuju ove tečajeve i time pomognu opštoj stvari, što je svakako za pohvalu.

I. S.

NAŠE SOKOLSTVO U AMERICI

Pišu nam iz Buenos Airesa: Ovde, u Buenos Airesu, imamo dva sokolska društva, i to **Sokol Buenos Aires I**, sa sedištem u varoši, ulica San Juan 782, i **Sokolsko društvo Dock Sud-Boca**, sa sedištem na periferiji varoši, mesto Dock Sud, ulica 25 de Mayo 1484. Ovo zadnje društvo ima danas 240 članova svih kategorija. Imamo lepu četicu vežbači i vežbačica, te naraštaj i podmladak, muški i ženski. Svi kategorija vežbača imamo 55 do 60. Tokom ove godine Soko Dock Sud-Boca je priredio 4 zabave, koje su imale vrlo lepot uspeha, a sada se spremamo za proslavu godišnjice društva, za koju priredujemo komad »Ljutovid Posavski«. Ova će se zabava održati 18. novembra. Isto tako se spremamo za proslavu dana Ujedinjenja.

Inicijativom Sokolskog društva Dock-Boca, javila se ideja, da se u Dock Sudu podigne sopstveni **Jugoslovenski Dom**, u kome bi imali sedište sva naša nacionalna društva. Za ovaj dom već smo kupili i zemljište, a uskoro, možda još koncem ovoga meseca će se početi i gradnjom.

Iz života gradiščanskih Hrvata

Od jednog gradiščanskog Hrvata, koji živi u Jugoslaviji primamo pismo, iz koga vidimo ove zanimljive podatke o životu naše braće, gradiščanskih Hrvata, u krajevima bivše Austrije, koji sada pripadaju Trećem Rajhu:

»Zavolj narodni pjesam, je zatvoren kod Gestapa naš nadučitelj, Ferdinand Fabian, z sela Čajte, oto je Schashendorf sada. Naši junaci su si, u gostionici otoga istoga sela, pjevali po hrvatsku, kako su oto njihovi starci otjur 400 let ovde, pokle su se naselili oto kad su veseli bili, zavjeti htili; a sada mora jedan nadučitelj naše manjine va zatvor dobiti. Ov isti jur jedan mjesec je zatvoren.

Naš kalendar, ki je vsake godine htih izići, velu da je ove godine »neprželen«. A za? Rado bi znao, da je li je otako isto u Jugoslaviji »neprželen« mar ki »germanski« kaendar.

Va hrvatskom selu Filež, oto je sada Nikitsch, se je dalo zhubnjati, da se od »preseljenja« govoriti ne smi, a čuda je naroda ki si želi da za uvek dospene najzad va našu staru domovinu. Ne b' bilo na štetu našoj jugoslovenskoj domovini, kad b' ovo moguće bilo.

Jedne crkvene novine su jur 15 godina izhajale i sada se je od župnika,

Iz slovenskog sveta

IZ ČESKO-MORAVSKOG PROTEKTORATA

Mi smo već u prošlom broju javili o dogadjajima u Pragu i Češkoj, na dan čehoslovačkog narodnog praznika, 28. oktobra. Spomenuli smo pri tom, da praške novine već nekoliko dana nisu dolazile u Beograd, ali sada su konačno stigle novine iz toga razdoblja, sa zadocnjem od deset dana. Tek u listovima od 31. oktobra, dakle tri dana docnije, objavljena je kratka beleška o tim nemirima, koja kaže, da su »na 28. oktobra naši omladinski elementi pokušali da u Pragu pomute poredak, time što su naši omladinci na sakupljanje. Došlo je do izvesnih pokušaja poremećenja mira, koja su podveče doveli do

Čitajući novine . . .

Da pokaže, kolika sloboda vlada u Banovini Hrvatskoj, varaždinsko »Hrvatsko jedinstvo« poručuje »Sokolskom Glasniku«, da »u srcu Hrvatske može postojati na pr. i frankovački list »Nezavisnost«, koji stalno napada hrvatske narodne pravake« itd.

Pa to i jest ono, na što mi upiremo prstom, — da list priznatih branitelja Beča i Pešte i otvorenih neprijatelja jugoslovenstva, može da izlazi u jugoslovenskoj državi i da, nedirnut od cenzure, piše šta hoće, dok jugoslovenski listovi, ili ne smeju da izlaze, ili bivaju iz dana u dan — najstrožije cenzurisani!

Kotarska organizacija HSS u Splitu objavljuje preko novina saopštene, u kome kaže:

»Upozoravaju se svi činovnici da točno dolaze i odlaze iz ureda, te da svoju službu savjesno vrše, jer će se svaki ovakav slučaj najstrožije kažnjavati. — Starejšine ureda moraju dobro paziti, da svi činovnici vrše svoju dužnost najsavesejnije.«

Slažemo se potpuno, samo što u dobro uređenim i demokratskim zemljama takva saopštjenja daju nadležni faktori, a nikako partiske organizacije. A one zemlje gde partiske organizacije izdaju naredenja državnim činovnicima, zovu se fašističke...

To se, uostalom, sasvim slaže sa ovom drugom pojmom. Jeden šibenički list, koji ne pripada HSS, doneo je vest pod naslovom: »Nova uprava HSS u Splitu«, i vest mu je čitava — brisana.

Tačno tako je bilo i za vreme »vođe« Stojadinovića: Mogli ste i protiv Jugoslavije da pišete, ali u njegovu »partiju« niste smeli ni malim prstom da dirnete.

Večernje izdanje praških »Narodni Listy«, od 30. oktobra, donosi — po naredbi — na prvoj strani dva ogromna naslova, koja glase: »U Francuskoj ne sme niko niti slova da progovori«, i drugi: »Francuska, a naročito Pariz, u opasnosti od gladića...«

Pod ovim poslednjim naslovom nazazi se, masnim slovima, vest koja kaže, da je »neka Američanka, koja je upravo stigla u Evropu, izjavila, da su u Americi svi ubedeni, da u celoj Francuskoj vlada glad i da zato nema smisla izlaziti u susret Francuskoj, kad je i onako unapred izgubljena...«

Citajući to, pomislili smo: Vešta propaganda, nema šta, — samo još treba pronaći nekoga ko će povorovati u nju...«

Ili, da nije to možda sirotim Česima servirano kao uteha za stanje, o kome »Tempo«, od 6. o. m. piše:

»Situacija u Češko-moravskom protektoratu iz dana u dan se sve više pogoršava i ishrana stanovništva sada pred zimu je veoma teška.«

U Pragu je teško dobiti mesa. Šećer, ugalj teško je dobiti i u najmanjim količinama i sa kartama. Kada se zna, da je u Čehoslovačkoj bilo svega u izobilju, onda se tek vidi u kakvu je strahovitu situaciju doveden čitav jedan narod.«

»Jutarnji liste je nedavno javio da je u Glini bio otpušten iz službe i kažnen od policije jedan viši opštinski činovnik zato što je vredao g. Mačeka i bana Šubašića.«

Pravo mu budi! Ali da li se tako strogo postupa i sa drugima, koji vredaju druge visoke ličnosti, pa možda i više? Ili se takvi ljudi i dalje smatraju borcima i rodoljubima, pa čak i onda ako vredaju Jugoslaviju?

Prof. Aleksi Ivić piše nedavno u »Vremenu« o vezama sa Madžarima, pa pronašao čovek, ne samo da je sva nova srpska kultura nikla u Madžarskoj i da su svi prvi srpski umnici rođeni i vaspitanii na zemljištu Madžarske, nego da su nam »Madžari, po mentalitetu bliži nego i jedan drugi narod.«

Nemamo ništa protiv dobrih susedskih veza sa Madžarima, pa čak ni protiv srdačnih veza, ako se Madža-

ri okane revolucionističkih apetita, — ali smo protiv toga da, zbog tih veza, iko naš, našu Vojvodinu naziva zemljištem Madžarske! Jer ni pre oslobodenja nije to bilo zemljište Madžarske, već zemljište Ugarske, što je velika razlika, kad se zna da niko od narodnih manjina nije Ugarsku priznavao kao madžarsku nacionalnu državu. Vojvodina je uvek, pa i ranije, bila naša, srpska i jugoslovenska, i prema tome je nova srpska kultura nikla na svome nacionalnom tlu.

Pod naslovom »Što čekamo«, piše splitski »Hrvatski Glasnik«:

»Naše trafičke su preplavljene duhovitom literaturom Čaruge, Vojvode, itd. Ta se »literatura« kupuje na jagmu kao najslati bonboni. Zar još uvijek naše školske i policijske vlasti trebaju placet iz Beograda da obustave taj dumping krenenizacije i demoralizacije naše mladeži?«

Ne znamo ko daje odobrenje za takvu vrst književnosti, ali ako ga daje Beograd, a Zagreb ga oduzme, odobrićemo iz pune duše držanje Zagreba!

Tužen što je za poč. S. Radića kazao da je Ciganin, frankovac Dr. Buć je izjavio, da bi on isto tako trebao da se uvredi, kad bi mu neko kazao da je Sloven, pošto on smatra da su Hrvati Goti.

Neka se ne boji Dr. Buć! Po sve mu što piše i što radi, niko pametan neće Dr. Buću kazati da je Sloven, jednako kao ni njegovom gotskom kompanjonu, Kerubinu Šegviću, čim ga vidi kako izgleda. Takve glave i takvi likovi — to im svečano prezajemo — pripadaju stoprocentno Gotima!

Bio tako neki učo, u okolini Osijeka, pa bio uvek na čelu svih režimskih partija, a žena mu pisala u hrvatske novine dopise o njegovom »rodoljubivom radu u hrvatskom katoličkom duhu«. Računao čovek da ima pokriće za svaki slučaj, ali se seda najednom čitav trik — otkrio...

Polemike među Nemcima u Jugoslaviji

Nemački list »Die Donau«, koji izlazi u Apatinu, bavi se ponovo pitanjem iseljenja Nemaca iz Jugoslavije u Rajh. Pri tom kaže da izvesni nemački listovi u Jugoslaviji, koji su glajhšaltovani, kao i izvesni firerčići, nastroje sada da umire ogorčenje jugoslovenskih Nemaca, time što tvrde, da pitanje preseljenja nije za sada aktuelno. Naprotiv tome »Die Donau«

tvrdi, da se u Berlinu najozbiljnije pominja na preseljenje i da se hoće da se to izvede što pre, čim bude moguće povesti dogovore sa zainteresovanim državama. »Die Donau« piše, izmedu ostalog:

»Izgleda da je davanje odgovora teško tim vodilcima. Oni već godinama pune glavu narodu da nama Nemcima spasenje može da doneše jedino nacionalnosocijalizam. Sada kada sazreva plod njihove larme, oni obilaze ištinu. Ali našem narodu se polako otvaraju oči i on vidi kamo vodi sve ovo. Sada igraju ulogu utešitelja i daju narodu doze »umirenja« pošto stvari »nemaju nikakvog značaja«.

Uprava sokolskog društva Zagorje, u Dravskoj banovini, prilikom 50-godišnjice postojanja društva

Iz slovenskog Sokolstva

IZ Č.O.S.

U češkom Sokolstvu se i dalje vrše sestrane pripreme za olimpijske igre u Helsinkiju. U samom Pragu marljivo se spremaju za olimpijadu 12 vežbača, a u ostalim državama 6 vežbača. Među ostalima, na olimpijskim igrama nastupiće poznati takmičari — sokoli: Hudec, Gajdoš, Löffler, Hrubi i dr., i u njima će takmičari ostalih načina naći vrlo jake suparnike, u borbama za svetsko prvenstvo.

*

Sokolsko društvo Vinohrads, u Praagu, gradi nov dom sa vežbalištem, koji će stajati oko 9.000.000 Kč. Ovo društvo je najveće u Č.O.S. Ima 2680 članova, 1445 članica, 265 naraštajaca, 342 naraštajke, 747 muške i 760 ženske dece, tj. ukupno 6239 pripadnika, od toga približno 50% vežbača.

Pomorske snage zaračenih zemalja

Novine opširno pišu o stanju pomorskih flota zaračenih država, pa iznose, da je Engleska izgubila dve velike ratne lade: »Royal Oak« i »Courageous«, a Nemačka oko 20 podmornica. Prema poslednjoj statistici, Engleska ima momentalno podoružjem 14 velikih bojnih brodova, sa ukupno 443.750 tona, ne brojeći potopljeni »Royal Oak«. Francuska ima 7 velikih ratnih lada sa 163.495 tona. Obe države zajedno imaju 21 bojni brod sa 607.695 tona. Nemačka ima 2 velike lade od 52.000 tona, a gradi još 2 bojna broda, dočim Engleska gradi 5, a Francuska 3 nova broda. Francuska i Engleska imaju zajedno 7 velikih nosača aviona sa 200 aparata na njima. Takoder imaju još 3 matične lade sa 50 aviona. Nasuprot tome, Nemačka nema ni jednog nosača aviona, ali gradi 2, koji će moći poneti 80 aviona. Engleska izgraduje još četiri, a Francuska jednog nosača aviona.

Nemačka ima tri oklopne krstarice po 10.000 tona, a gradi još tri. Engleska i Francuska imaju skupa 22 oklopne krstarice sa 215.000 tona. Lakih i brzih krstarica imaju obe zemlje 57 (365.000 tona), dok Nemačka ima 6 sa ukupno 35.400 tona. Francuska i Engleska imaju još i dva krstaša minonosca od kojih svaki nosi po 630 mina.

Torpedo-razarača imaju Engleska i Francuska 235, sa 370.000 tona, dočim Nemačka ima 22 takva broda, sa 31.000 tona.

Engleska i Francuska imaju zajedno 132 podmornice, od kojih 66 velikih, sa 800 do 2.000 tona. Skupna tonaga njihovih podmornica iznosi 117.000 tona. Na početku rata imala je Nemačka 65 podmornica (25.000 tona), većinom malog obima, po 250 do 500 tona. Većih podmornica imala je blizu 30, ali je baš od tih, prema novinskim vestima, izgubila 20 u saranjem ratu, pa da joj je ostalo tek 10 podmornica, sposobnih za plovbu i borbu po otvorenom moru.

Sveukupna pomorska ratna snaga Velike Britanije iznosi 550 pomorskih jedinica, sa 1.500.000 tona. Francuska ima 250 jedinica, sa 600.000 tona, a Nemačka 140 jedinica sa 200.000 tona.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Prema podacima koje je prikupio Državni statistički ured, Jugoslavija je imala koncem 1938. godine, 15.490.000 stanovnika. Obzirom na porast stanovništva od 1921 do 1931. godine, koncem 1940. godine imaće Jugoslavija 15.919.000 stanovnika. Potom računu, imala bi naša država o punoletstvu Nj. V. Kralja Petra II, blizu 17.000.000 stanovnika.

*

Engleski listovi obraćaju veliku pažnju na konferisanje vrhovnih vojnih ličnosti i najintimnijih političkih saradnika, sa kancelarom g. Hitlerom. Najvažnije što zanima englesku štampu, to je pitanje, da li je na tim konferisanjima zaključeno da progovori oružje, ili diplomacija; t.j. da li će Nemačka preći na ofanzivu na zapadnom frontu, te na jaku podmorničku i avijacičku akciju protiv Engleske, ili će na protiv, još jednom pokušati sa jakom mirovnom ofanzivom, putem diplomatskih sredstava. Mišljenje je »Daily Telegrapha«, da će zima na zapadnom frontu proteći mirno i da treba očekivati uskoro pojačanu diplomatsku aktivnost Nemačke. Švajcarski listovi tvrde takođe, da je sami napadaju nemačkih podmornica, u poslednje vreme, sve redi, upravo zato što je nemačka mornarička komanda uvidela, da dosadašnji način podmorničkog rata nije ni u kakvom srazmeru sa žrtvama i sa gubitcima nemačkih podmornica. Sem sistema konvoja, poboljšala se upotreba sigurnosne službe savezničke flote, a naročito se raširila mreža stаницa za posmatranje i ispitivanje podmornica, tako da nemačke podmornice nisu više u mogućnosti da se neopaženo kreću. Od početka rata Nemci su potopili nešto više od 1% od celokupne engleske tonaže, što znači da je efekat nemačkih podmorničkih napada relativno manji nego li god 1917. Nemci duduše kažu, da još uvek nisu potpuno razvili svoj plan podmorničkog rata, ali se sa engleske strane tvrdi, da je najveća opasnost podmorničkog rata za saveznike već prošla.

*

Saznaje se, da je predstavnik nacionalsocijalizma kod nemačke manjine u Rumuniji, Fabricius, bio pozvan u Berlin i da je tamo uapšen. Kao razlog nezadovoljstva nemačkih merodavnih krugova sa Fabriciusom, navodi se činjenica, da je ogromna većina Nemaca u Rumuniji pokazala krajnje negodovanje na vesti o seljenju Nemaca iz istočne Evrope u Nemačku, te da su velike skupine Nemaca izjavile čak, da su spremne da se odreknu i nacionalnog obeležja, samo da ostanu tu gde su. Strani listovi beleže, da se jednako nezadovoljstvo pokazalo i medu Nemcima u Jugoslaviji, te da je to glavni razlog tržavicom koje su se u poslednje vreme pokazale u voćstvu jugoslovenskih Nemaca.

*

Strane novine su pune vesti o mogućnostima da bude povredena neutralnost Belgije i Holandije. Zbog toga je došlo do sastanka dvaju suverena i zbog toga je u Parizu izdato saopštenje u kome se kaže, da je završena linija utvrđenja duž švajcarske granice, čime je linija Mažino znatno produžena.

*

»Völkischer Beobachter« je posvetio članak ulozi malih dučandžija u ciljevima unutarnje propagande i rata. List vodi, da su te male radnje sastajališta u koja dolaze kupci i razgovaraju o dogadjajima, pa je potrebno da ti dučani postanu centri nemačkog optimizma i vere u pobjedu. Medutim, izmedu tih dučandžija ima i takvih, koji se neprestano žale na teškoće kod dobavljanja robe i koji su svoje lokale pretvorili u legla nezadovoljstva, prigovaranja, negativne kritike i večitog gundanja. Nacionalnosocijalizam će odlučno stati na prste takvim tipovima.

*

Poznati konstruktor aviona, g. Igor Sikorski, izjavio je pred odborom za civilno vazduhoplovstvo, da je izradio planove aviona, koji može da izvrši let bez spuštanja od Nju-Jorka do Francuske. Ovaj avion-amfibijski moći će da pređe preko Atlanskog Okeana sa srednjom brzinom od 150 milja na čas, sa rezervom benzina od preko 1500 litara.

Kako se osnivaju sokolski orkestri

U našim sokolskim društvima imamo mnogo ljubitelja muzike, od prirode muzički obdarjenih, ali nažalost ovaj muzički dar ostaje neiskorišćen. Sa malo čvrste volje, može se ovaj prirođeni dar naših članova iskoristiti tako, da se osnuje ma kakav orkestar, koji bi ulepšavao svaku sokolsku priredbu. Sokolske muzike i sokolska pevačka društva su važan prosvetni činilac, samo ako se oni organizuju i upotrebe kako treba.

Najvažniji elemenat, prilikom raznih sokolskih svetkovina i zabava, jeste muzika. Makakve svetkovine, bez muzike, su nepotpune. Ako se kaže za jedno sokolsko društvo da je napredno, to znači, da ima lepu sokoljanu, da marljivo vežba, da se stara i uređuje puteve, vrtove, česme i t. d., i da ima svoju sokolsku muziku i svoje pevačko društvo. Ako želite da se za vaše društvo kaže da je napredno i da ima orkestar, обратите se najbližem vojnog ili civilnom kapeliku, ili iskusnom muzičaru, koji će isprobati vaš muzički sluh i koji će vam dati najpotrebitije savete.

Orkestarima ima nekoliko vrsti, a to su duvački, gudački, salonski, tamburaški, fanfare, šramel i jazz-orkestar. Najbrže i najlakše se postigne uspeh na tamburaškim instrumentima. Tamburaški orkestri, ili zborovi, najviše se upotrebljavaju kod Slovena, osobito kod južnih Slovena. Sviranje na tamburaškim instrumentima je vrlo prosto i jednostavno, jer su glasovi obeleženi na vratu tambure prugastim delovima. Nekoliko tamburaških instrumenata sačinjava tamburaški zbor, ili orkestar.

Tamburaških zborova ima nekoliko sistema, odnosno vrsta. Najbolji i najpraktičniji je sistem sremsko-bački. Tamburaški zbor sastavljen po ovom sistemu može izvoditi, ne samo narodne pesme i sokolske koračnice, nego sve najteže muzičke tvorevine. Za kompletan tamburaški zbor dovoljno je i sedam članova. Instrumenati, koji su potrebni za tamburaški zbor sremsko-bačkog sistema, zovu se ovako: prim, primterc, basprim, basprimterc, kontra, čelo i bas. Potpunu praktičnu školu za sve tamburaške instrumente na našem jeziku, dobijete u svima boljim knjižarama ili trgovinama muzičkih instrumenata, ili kod nakladnika J. Frajta u Beogradu. Sve pojedinstvo koje se tiču tamburaškog zabora nači cete u ovoj školi, koja je napisana naročito za početnike i samouke. Tamburaške instrumente ne morate nabavljati iz inostranstva, jer u našoj zemlji postoji nekoliko radionica tambura. Najpoznatija i najbolja je radionica Stjepušin u Zagrebu. Muzičke komade-koračnice, narodne pesme, valceri, i t. d. dobijete u prepisu u Beogradu kod firme Frajt, a u Zagrebu kod firme Stjepušin.

U našim sokolskim društvima postoji veliki broj tamburaških zborova, koje nažalost ne možemo ubrajati među ozbiljne tamburaške zborove, jer sviraju samo napamet, to jest bez nota. To su muzički analfabeti, koji od naše najlepše narodne pesme, naprave čudo, koje nije nizašta. Ovakvi orkestri nisu za širenje prosvete u našim društvima i za širenje naše lepe narodne pesme, našeg neiskorišćenog blaga. Ovakvi zborovi ne mogu uzeti ozbiljnog učešća prilikom javnih priredbi, jer sviranje bez nota je isto, kao i zidanje kuće bez plana.

Tamburaški zbor koji svira notalno, može izvoditi sve muzičke tvorevine. Članovi tamburaškog zabora, ako ozbiljno uče i redovno održavaju zaledničke pokuse (probe), mogu nakon tri meseca postići zavidne rezultate, i već nakon pola godine, mogu prirediti javne koncerte i priredbe. Svaka ozbiljna trgovina muzikalija, može nabaviti note za tamburaški zbor, bilo štampane ili u prepisu.

Posle tamburaških zborova, kojih najviše ima u Jugoslaviji i u našim društvima, ima dosta i duvačkih orkestara. Dok osnivanje tamburaškog zabora, staje malo truda i malo sredstava, kod duvačkog orkestra stvar je već mnogo teža, kako u pogledu

muzičke nastave, tako i sa nabavkom muzičkih instrumenata, jer u Jugoslaviji nemamo tvornice duvačkih instrumenata, sem nekoliko radionica za njihovu opravku. Sve naše vojne muzike snabdevene su duvačkim instrumentima iz Češke. Preporučujem svakom društvu, da za ceo orkestar kupi instrumente samo kod jedne iste firme, sa normalnim uskladnjem istih. Ni u kom slučaju, ne kupujte stare instrumente, ili svaki pojedini instrument kod druge firme, jer takvi se instrumenti veoma teško uskladjuju. Za duvački orkestar od osam članova, potrebni su ovi instrumenti: Es klarinet, B klarinet, Krilica Tenor ili Bariton, dve trube Es, jedna truba B, odnosno bastruba, i B ili F bas, odnosno helikon. Za marševanje, treba dodati ovom sastavu još jednog člana za doboš i jednog za veliki bubanj i činel. Za orkestar od dvanaest članova, pridoda se ovom sastavu još jedna krilica i jedan tenor ili bariton i jedan B klarinet.

Uz svaki instrumentat poručite i školu na našem jeziku. Ne kupujte strane škole, kad imamo dosta i vrlo dobre domaće škole. Za poučavanje dovoljno je uzeti iskusnog vojnog ili civilnog muzičara.

U našim društvima najteže je osnivanje gudačkog orkestra, jer za svaki gudački instrumentat, potrebna je, pored prirodnog dara, svakodnevna revnosna vežba. Gudački orkestar od četrnaest članova ima ovakav sastav: dve prve violine, druga violina, viola, čelo, bas, flauta, dva klarineta, dva roga, truba, trombon i instrumenti za udaranje. Salonski orkestar ima isti sastav, bez druge violine, roga — viole, ako se ovom sastavu pridoda još glasovir — harmonium, oboia i obligat — violina. — Šramel orkestar sastoji se od četiri instrumenta i to: Prva i druga violina, hromatična harmonika i gitara. Jazzorkestar ima ovakav sastav: Dve violine, harmonika, saksofon, klarinet, truba, trombon, udaraci instrumenti, glasovir i t. d.

Muzika je narodna prosveta i duševno zadovoljstvo čoveka, i ovo zadovoljstvo mogli biste vi, odnosno vas nekoliko ljubitelja muzike pružiti sebi i celom vašem sokolskom društvu i okolini time, ako sa malo čvrste volje osnujete u vašem društvu makakov orkestar i time podignite moral celog društva i okoline. Besplatne savete, u pogledu osnivanja makakovog orkestra ili nabavke škola i nota daje svima sokolskim društvima L. Šoula, organizator sokolskih orkestara, Beograd Vojvode Stepe, 252. Treba priložiti odmah poštansku marku za odgovor.

Brat

Širite „Sokolski glasnik“ i časopis „Soko“

**ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ**
TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, peharu i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu klinača i znakaka.

УЗДИЗАЊА И ПАДАЊА ЧОВЕЧАНСТВА, ПРЕВИРАЊА, КРИЗЕ И ХАОС

ПРЕИДАНАС

са научно објашњеним узроцима и последицама
и свестраном анализом културних и власпитних чинилаца кроз историју

У ВЕЗИ СА ФАКТОРИМА САВРЕМЕНОГ СТРАДАЊА ЧОВЕЧАНСТВА

све то објашњују у једној новој светlosti ова дела

МИЛЕНКА ВИДОВИЋА

директора приватне гимназије и једног од најплоднијих савремених писаца:

КЉУЧЕВИ СВЕТСКЕ КРИЗЕ

(144 стране, синтеза саузкупног људског прегнућа; стрампутице, заблуде и посртања човечанства кроз већеве и њихов утицај на универзалну кризу наших дана

дин. 10.—

ИДЕЈЕ И ПРОБЛЕМИ (268 страна велике осмине, расправе и чланци о најактуелним питањима живота и света; решење најзамршених гордијских чворова људске мисли) дин. 30.—

ПРЕГЛЕД ФИЛОЗОФИЈЕ (Прва књига 160 страна, смештаја бесмртних мудраца ствараца света и њихових генијалних филозофских система пројацираних кроз призму нове активистичке етике) дин. 20.—

ОБНОВА (66 страна велике осмине, путоказ са научном, филозофском, социјалном и политичком аргументацијом за обнову целокупног јавног живота у нашој земљи) дин. 10.—

ЗА ЗАПАДНУ КУЛТУРУ ИЛИ ПРОТИВ ЊЕ (Метаморфозе кроз које је вековима прошла Европа и смисао механизма и машинизма XIX и XX века) дин. 5.—

ПРВА И ПОСЛЕДЊА РЕВОЛУЦИЈА (Нов начин тумачења историјских забивања по коме није било ни у једном времену стварних револуција, јер је културни и духовни садржај остао стално исти кроз све векове, а промене које су се забиvale и које су назване револуцијама додирали су само површину) дин. 5.—

ДРУШТВЕНА ДЕКАДЕНЦА (Узроци пропадања Европе гледани из једне нове перспективе и пројацирани кроз призму великих светских догађаја) дин. 5.—

СТЕПЕНОВАЊЕ ЧОВЕКОВО (Расправа о човеку као духовном бићу и његовој стапању на човека, нечовека, подчовека, надчовека и свечовека, и основне карактеристике људских типова) дин. 4.—

РОПСТВО И СЛОБОДА (Расправа о праву слобodi и правом ропству, друкчијем од досадашњег схватања, и објашњења како је спољашње ропство рефлекс ропства у душама људи) дин. 5.—

ПОЛИТИКА ГЛЕДАНА КРОЗ ПРИЗМУ ВЕКОВА (Разоткривање завесе са великих политичких проблема који вековима муче човечанство; објашњење сила и закона који утичу на људски развој) дин. 5.—

ЉУДСКЕ СНАГЕ РАСИПАЊЕМ СЕ СТИЧУ А ШТЕДЊОМ УНИШТИЈУ (Човек са својим духовним и физичким снагама приказан је у новој светlosti уз науч-

но и филозофско образложение о вредности људске природе) дин. 5.—

УМ И МАТЕРИЈА (Аналитички приказ васисне и гospodstva ума над материјом; улога човечанства у развијку ума, расподела људи на нижи и виши ум; културни чинилаци који распостирују нижи ум)

дин. 5.—

ХЕРОИ ДУХА И ЊИХОВА СРЕДИНА (Борбе и тешкое великих умова због неразумевања средине и узроци бруталног иступања друштва против генијалних пионира људских мисли)

дин. 5.—

НА РАСКРСНИЦИ ВЕКОВА (Двадесети век је претстављен као раскrsница између људске прошlosti, патничке и мрачне, и будућности која ће се појавити у бољем и срећнијем животу)

дин. 5.—

ТРИ ЗАБЛУДЕ ЧОВЕЧАНСТВА И ПУТЕВИ СПАСЕЊА (Осврт на европску кризу и њене узroke, и једно најрочније оно што ће извело човечанство из даљине хаоса) дин. 4.—

ТАЈНА СМРТИ (Овде је писац дубоко захваљен уједан од најбољих и најзамршенијих проблема и показао како у природи стварно нема нестајања и како је смрт само промена облика а не и суштине)

дин. 4.—

СУДБИНА (Између детерминиста који виде човека у свеопштем ланцу узрочности, везана и потчињена, и индертминиста који у човеку назиру изворе самостalnih творачких сила. Видовић дели људе на зависне и независне, ропске и слободне, оне који су потчињени спољним чинилацима и оне који над њима владају)

дин. 4.—

ЖИВОТ У ПОЛИТИЦИ И ПОЛИТИКА У ЖИВОТУ (Профил теоријске и практичне политике у вези са стварним животом, пре и данас, и људске заблуде у јавном раду)

дин. 5.—

ШТА ЈЕ ЈАЧЕ: ПРИРОДА ИЛИ ВАСПИТАЊЕ? (Док су мислиоци и педагошки писци вазда досад схватали природу и власпитање као два опречна чинија (природу као носиоца зла а власпитање као носиоца добра), писац је показао да је природа у суштини добра а власпитање је до данас распростријало мисли о злу и тиме јачало зло)

дин. 5.—

АРИТМЕТИКА И АЛГЕБРА (10 свезака, градиво средње школе за самоуке)

свака свеска дин. 5.—

НАУКА О ГОВОРНИШТВУ (БЕСЕДНИШТВУ) (Четири свеске, научно и практично тумачење беседништва са упуштвима како се постаје беседником, како се стварају беседе и како се утиче наслушаоце)

свака свеска дин. 5.—

На основу свих ових штамpanih дела г. Milenkovića, osobito његових revija „Uzgajatelj“, „Novi čovек“, „Novi vidici“, „Kultura sela“ и „Reflektor“ које су рас простреле у нашем народу његове мисли, идеје и прегнућа, и најпосле његовог практичног рада у течејима и школама, дневним, вечерњим и дописним, дали су своје оцене о Vidovici покрету ови knjizevnici и publicisti: д-р Павле Чубровић, потпредседник Државног савета „Vidovici“ покрета“ (дин. 5.—); д-р М. Кус-Николајев, професор „Смерница Vidovici pokret“ (дин. 10.—); Илија Босанци, „Расна стика Југословена и Vidovici pokret“ (дин. 5.—); Емилија Петровић, knjizevnik: „Куда води Vidovici pokret“ (динара 3.—); „У знаку препорода“ (дин. 50.—); д-р Јосип Љубић, „Ко је Milenko Vidovici“ (дин. 3.—); д-р Анте Лорић: „Циљеви, методи и успехи Vidovici pokret“ (дин. 4.—); Све штамpane knjige Milenkovića и knjige о Vidovici pokretu најчују се изравно на адресу:

Видовићева школа
Београд, Кнез Михаилова 19